

21^e eeuwsonderwijs: Het is tijd voor een sprong!

Een betoog op basis van een gesprek met Monique Aben Beschreven door Pim Muller
Monique Aben is directeur van basisschool De Borne in Tilburg & Sparringpartner bij
Zwaluw Onderwijs Adviesgroep

Ze kan het niet vaak genoeg benadrukken: ‘jongen, als jij toch nu op onze basisschool had gezeten... Dat was zo fantastisch voor jou geweest’. Nu al hebben recente veranderingen op de basisschool waar mijn moeder werkt gezorgd voor een enorme vooruitgang; en dit is pas het begin van de route naar een compleet vernieuwde onderwijsfilosofie.

Basisschool de Borne in Tilburg, de school waar ik opgroeide, is één van de pioniers op het gebied van het nieuwe onderwijs. En ik kan het weten, zeker nu ik op vakantie ben met de directrice die hier verantwoordelijk voor is en haar ziel en zaligheid legt in het creëren van een nieuw systeem op haar school. Toen we (het vakantiegezelschap) haar twee dagen geleden aanzet gaven om haar verhaal te doen over waar ze mee bezig is, zorgde dat voor een anderhalf uur lang betoog dat met twinkelende ogen werd voorgedragen. Met een goede reden; want als ik hoor wat de veranderingen allemaal in gaan houden, kan ik alleen maar lovend en enthousiast zijn. We zijn hard op weg naar een onderwijssysteem waarnaast het huidige klassensysteem zal verbleken. Over 5 à 10 jaar zal de manier waarop ik naar school ben gegaan al als ouderwets te boek staan. En ik ben pas tweeëntwintig.

Er zijn al verscheidene boeken en vele artikelen geschreven over de visie die schuilt achter het nieuwe onderwijs. Het is lastig om deze visie in het kort te beschrijven, maar globaal komt het erop neer dat we af moeten van het laten bepalen van ons gedrag door wat de buitenwereld (of: de maatschappij) van ons verwacht. Trendwatcher en filosoof Ruud Veltenaar legt dit in zijn lezing ‘Leven en werken met passie’ treffend uit. “Van denken, naar voelen; van moeten, naar willen; van spreken, naar luisteren; van hebben en doen, naar zijn”. Veltenaar staat bekend als goeroe op het gebied van 21^e-eeuws denken.

Om het concreet en to the point te houden: wat betekent dit nu voor het onderwijs? Het betekent dat er ingrijpende veranderingen plaats moeten vinden. De focus moet gaan liggen op het verder ontwikkelen van de kwaliteiten van de leerling, in plaats van verbeteren wat (nog) niet goed is. Scholen moeten zich niet meer richten op problemen van de leerling en ze verplichten om daar wat aan te doen, maar op de idealen van de leerling. Leerlingen moeten de ruimte krijgen om hun verlangens en behoeften te ontdekken en om daar wat mee te doen. Het idee van overgaan tussen groepen zal worden losgelaten, en vervangen worden door ‘units’ waar leerlingen op projectmatige wijze en in teamverband aan de slag gaan; waarbij verschillende kwaliteiten van verschillende leerlingen gecombineerd kunnen worden. Dit is slechts een fractie van wat er zal gaan gebeuren; voor meer informatie over wat de veranderingen in gaan houden, is het boek “Leren van binnenuit” van Bram Lagerwerf en Fred Korthagen, aan te raden.

In mijn tijd had iedere basisschoolklas zowel leerlingen die zich dood verveelden, als leerlingen die er aan alle kanten aan moesten trekken om het vereiste gemiddelde niveau te bereiken. Nog steeds is dit op grote schaal het geval. Hoogbegaafde leerlingen worden niet uitgedaagd en lopen het risico zich te vervelen totdat zij op de universiteit of hogeschool zitten, waar ze vervolgens zichzelf tegenkomen omdat ze niet weten hoe ze moeten leren. De minder begaafde leerlingen hebben het veel te druk met bijblijven om zich te kunnen concentreren op waar ze goed in zijn en wat ze leuk vinden; met het risico dat zij zich minderwaardig gaan voelen. Eigenlijk is het te gek voor woorden.

Gelukkig staan we dus inmiddels aan de vooravond van de verandering. De aanloop naar de sprong die het onderwijs nodig heeft, is op volle snelheid; we zijn klaar voor de afzet. De directrice van Basisschool de Borne wil over twee jaar de complete ommezwaai gemaakt hebben. Het is te hopen dat de rest zo snel mogelijk volgt.

